

Vergaderjaar 2022–2023

32 735

Mensenrechten in het buitenlands beleid

Nr. 369

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 juli 2023

Graag bied ik u hierbij de Mensenrechtenrapportage aan met de inzet en resultaten van het Nederlands buitenlands mensenrechtenbeleid in 2022.

2022 was een jaar waarin het belang van een op waarden gestoeld internationaal mensenrechtensysteem en de slagkracht van op universele mensenrechten gebaseerde coalities nog zichtbaarder werd. Een jaar dat ons helaas liet zien hoe de wereld eruit ziet wanneer er minder waarde wordt gehecht aan deze universele rechten. Wereldwijd staan mensenrechten onder druk en dat maakt een effectief mensenrechtenbeleid belangrijker dan ooit. Nederland heeft hier ook in 2022 nadrukkelijk aan bijgedragen. Verschillende voorbeelden hiervan treft u aan in deze rapportage.

Nederland speelde een leidende rol in de strijd voor gerechtigheid in Oekraïne. Mede op aandringen van Nederland werd in mei 2022 vanuit de Mensenrechtenraad een onderzoekscommissie ingesteld om onderzoek te doen naar de mensenrechtenschendingen in Oekraïne. Deze onderzoekscommissie presenteerde in september 2022 de eerste bevindingen waarin werd geconcludeerd dat er door Rusland oorlogsmisdaden zijn gepleegd in Oekraïne en mogelijk zelfs misdaden tegen de menselijkheid. Ook organiseerde Nederland in juli 2022 – samen met Aanklager Khan van het Internationaal Strafhof en Eurocommissaris Reynders – de «*Ukraine Accountability Conference*» in Den Haag. Tijdens deze conferentie zijn belangrijke stappen gezet richting *accountability* voor Oekraïne.

De omstandigheden waarin journalisten en mensenrechtenverdedigers hun werk moeten doen is ook in 2022 gevaarlijker geworden. Aanvallen op journalisten en mensenrechtenverdedigers zijn aan de orde van de dag. Nederland heeft zich sterk gemaakt voor het vergroten van de veiligheid van deze groep wereldwijd. Zo werd met Nederlandse steun directe hulp verleend aan meer dan 1500 journalisten in nood en zijn onder het Nederlands co-voorzitterschap van de *Media Freedom Coalition*

diplomatieke netwerken versterkt om journalisten in gevaar te ondersteunen.

Digitale bescherming is verleend aan meer dan 130 mensenrechtenverdedigers en 90 organisaties in meer dan 50 landen.

De toenemende druk op rechten van vrouwen en meisjes en gelijke rechten voor lhbtq+-personen was ook het afgelopen jaar duidelijk merkbaar. Een groeiend aantal landen stelt wetgeving voor om lhbtq+-organisaties te verbieden, lhbtq+-personen (verder) te criminaliseren en geweld en haatmisdrijven nemen toe. Via het versterken van ruim 300 lhbtq+ organisaties met strategische partnerschappen in 28 landen probeert Nederland hier tegenwicht aan te bieden. Ook de VN Onafhankelijk Expert voor het tegengaan van geweld en discriminatie op basis van seksuele oriëntatie en gender identiteit speelt hierbij een belangrijke rol. Mede dankzij de Nederlandse inzet werd het mandaat van deze Onafhankelijke Expert in 2022 verlengd.

In 2022 nam wereldwijd ook de druk op religieuze en levensbeschouwelijke minderheden zorgwekkend toe. Samen met maatschappelijke organisaties heeft Nederland bijgedragen aan conflictpreventie en -bemiddeling en het vergroten van de weerbaarheid van religieuze minderheden.

Vijfenzeventig jaar na de totstandkoming van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens moeten we concluderen dat rechten weliswaar universeel zijn, maar bepaald niet universeel worden gewaarborgd.

Tegen deze achtergrond biedt het kabinet de Kamer binnenkort een nieuwe nota aan over mensenrechten, democratie en internationale rechtsorde, waarin uiteen wordt gezet hoe in deze veranderende wereld Nederland een effectief mensenrechtenbeleid kan blijven voeren. Effectief beleid op mensenrechten, democratie en internationale rechtsorde in een veranderende geopolitieke context vraagt om een andere manier van werken. Deze vindt u terug in de beleidsnota. Toekomstige mensenrechtenrapportages aan uw Kamer zullen worden vormgegeven op basis van de nieuwe beleidsnota.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
W.B. Hoekstra